

VIHORLATSKÉ MÚZEUM V HUMENNOM

MILAN KURUC

AFRIKA

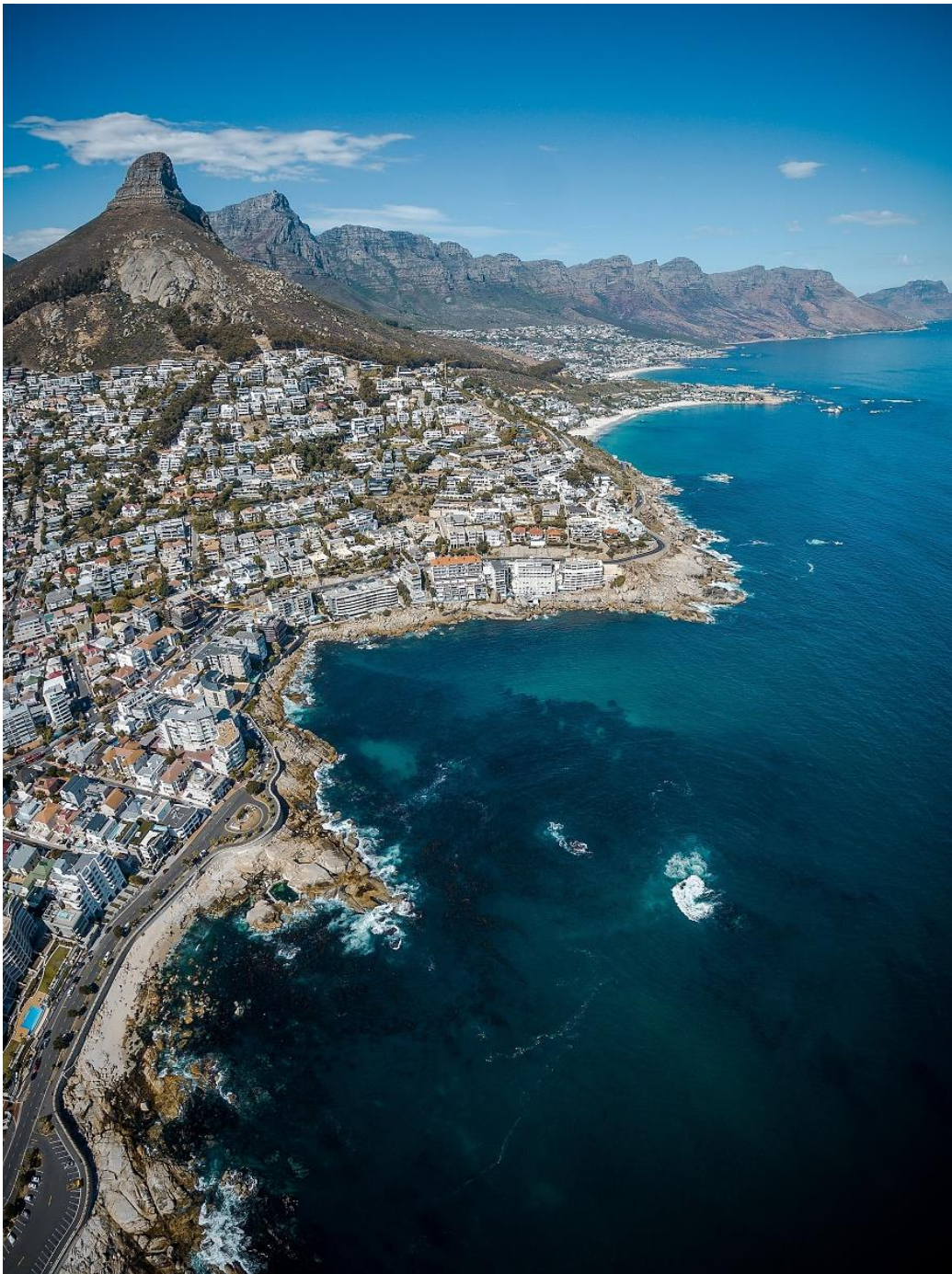
BOTSWANA, JUHOAFRICKÁ REPUBLIKA,
NAMÍBIA, ZIMBABWE

15. 5. – 31. 7. 2021

Juhoafrická republika – pohľad z výšky na Cape Town (Kapské mesto). V pozadí vrchol Table Mountain (Stolovej hory) s nadmorskou výškou 1 086 metrov, vpravo Lion's Head (Levia hlava). Kapské mesto je najstarším mestom Južnej Afriky, založené bolo v roku 1652 Holandskou východo-indickou spoločnosťou ako stanica na doplnenie čerstvých surovín pre moreplavcov plaviacich sa po obchodnej ceste do Indie. Neskôr ho získali pod svoju správu Briti, v súčasnosti je to moderná metropola a jednoznačne najobľúbenejšia destinácia návštevníkov Južnej Afriky.

Juhoafrická republika – predmestie Cape Town, nad ktorým sa vľavo týči Lion's Head, vpravo výbežky pohoria Dvanástich apoštolov.

Juhoafrická republika – malajská štvrť Bo Kaap v Kapskom meste. Žije tu početná moslimská populácia, ktorej predkov sem privliekla Holandská východoindická spoločnosť ako otrokov. Tí boli nazývaní počas apartheidu „farební“, a tak sa rozhodli, že dajú tomuto pomenovaniu iný rozmer. Svoje domčeky v holandsko-kapskom a anglickom štýle vymaľovali pestrými farbami. Najstarší z týchto originálnych farebných domov pochádza z roku 1760.

Juhoafrická republika – kým prídeme k Mysu dobrej nádeje, zastavujeme na mnohých vyhlídkach, odkiaľ uvidíme zaujímavé vrcholy Dvanástich apoštolov, dvanástich výbežkov Back Table, na ktorých sa často zachytáva plochý oblak bez akéhokoľvek pohybu a vyzerá ako obrovský obrus prehodený cez stôl.

Juhoafrická republika – Cape Point. Na vrchu vo výške 238 metrov nad morom sa nachádza starý maják, ktorý v súčasnosti slúži ako monitorovacia stanica pre všetky majáky na pobreží Južnej Afriky. Zároveň je to turistický smerovník, ktorý z daného miesta ukazuje kilometrové vzdialenosti svetových metropol.

Juhoafrická republika – Cape of Good Hope (Mys Dobrej nádeje), dobre udržiavaný chodník vás vedie okolo Dias Beach, pomenovanej po prvom portugalskom moreplavcovi, ktorému sa podarilo okolo južnej časti Afriky preplávať. Na pár dní tu dokonca uviazol so svojou loďou na zradnej plytčine do piesku. Keď okolo mysu plával prvýkrát, vďaka búrke a zlému počasiu samotný mys ani nevidel. Podarilo sa mu to až na ceste naspäť a dal tomuto miestu príznačný názov Mys búrok. Až kráľ Manuel, pre ktorého Bartolomeo Dias plachtil, si však uvedomil potenciál novoobjavenej cesty do Indie a premenoval tento dôležitý výbežok – najjuhozápadnejší cíp Afriky – na Mys dobrej nádeje. Rozhodne sa tu však neodporúča kúpať, najmä kvôli silným prúdom, ale aj mimoriadne studenej vode a bielym žralokom. Nižšie je už len Antarktída.

Namíbia – Fish River Canyon – národná pýcha a turistický klenot Namíbie. Po Grand Canyon v Amerike je to druhý najväčší kaňon na svete. Vyznačuje sa obrovskou roklinou s celkovou dĺžkou 160 km, šírkou až 27 km a hĺbkou takmer 550 metrov. Pre turistov tu platia prísne pravidlá. Každý návštevník sa musí nahlásiť pri vstupe, pohyb je povolený len po obvode kaňonu a je mimoriadne dôležité vedieť, že počas letných mesiacov je túra do kaňonu kvôli teplu uzavretá. Pešia turistická trasa Fish River sa dá vykonávať v mesiacoch apríl – september a v závislosti od vašej kondície ju môžete absolvovať za 4 až 5 dní. Dĺžka trasy po dne kaňonu meria 85 km a zostup do kaňonu je povolený iba pre turistov so skúseným vodcom.

Namibia – Na ceste Namibia Road nájdete stovky takých vrakov. Toto je Cadillac z roku 1939, pred ním mladý strom baobab, symbol Namíbie a Madagaskaru.

Namíbia – Je päť hodín ráno a vyrazíme k bráne Sesriem. Je to brána, ktorou sa vstupuje na územie ohromných pieskových dún. Namíbijské duny vznikli nánosom oranžových pieskov z púšte Kalahari, ktoré priniesla Orange River. Dve najznámejšie duny, Dune 45 a Big Daddy máme v smelom pláne zdolať. V skorom ráne je takto pekne sfarbená Dune 45.

Namíbia – Nástupná piesková plošina, kde nám sprievodcovia vydávajú dôležité pokyny. Akým spôsobom máme liezť v piesku, ako sa musíme obliecť, koľko vody je nutné mať pri sebe a ako dlho nám výstup potrvá, kým zdoláme vrchol Big Daddy. Zvlášť upozorňujú na nebezpečné zvyšovanie teploty ovzdušia počas výstupu.

Namíbia – výstup na vrchol pieskovej duny Big Daddy (Veľký ocko). Pri teplote 39 °C som si myslel, že udrela moja posledná hodina. Duna Big Daddy je vysoká 325 metrov a výstup na jej vrchol trvá v závislosti od vašej kondície 40 minút až dve hodiny.

Namíbia – údolie Deadvlei, horúce údolie pod pieskovou dunou Big Daddy. Africké Death Valley, teplota tu bežne vystúpi na 42 °C.

Namíbia – Deadvlei je magické miesto plné starých stromov, ktoré tu ešte pred tisíckami rokov napájala voda z občasných dažďov. Už dávno nežijú a dnes iba varovne pripomínajú, aká nehostinná je táto púšť. Od japonského turistu, ovešaného fotoaparátmi sa dozvedám, že niektoré stromy sú tu staršie ako 900 rokov, no vďaka suchému podnebiu odolali a nerozložili sa. Kontrast medzi bielym dnom údolia, oranžovými dunami a zvyčajne modrou oblohou vytvárajú scenériu, ktorá priťahuje fotografov z celého sveta.

Namíbia – oblasť Spitzkoppe. Tu sa pokúsime vystúpiť na jednu z mnohých skál patriacich k horskému masívu Spitzkoppe.

Namíbia – Spitzkoppe so svojou nadmorskou výškou 1 784 metrov volajú Matterhorn Namíbie. Mohutné žulové bloky, ktoré akoby balansovali nad hlbokými roklinami a opustené akácie charakterizujú krajinu. Dajú sa tu nájsť stáročné kamenné maľby bušmenov kmeňa San, praobyvateľov južnej Afriky.

Namíbia – kamenné bloky pod masívom Spitzkoppe.

Namíbia – Rock Gate (Skálná brána) neďaleko dediny Damaraland. Dejisko mnohých westernových filmov. Skálna brána, ktorá ma preniesla na miesta westernov má úchvatný tvar a zrazu sa všetci ocitáme v akomsi fotografickom vytržení. Mám problém nájsť vhodné miesto, správny uhol pohľadu. Je nás tu veľa, je problém čo len jedného z nás presvedčiť, aby chvíľku postál a neliezol do záberu. Výkriky nadšenia, úžasu a radosti väčšiny z nás dávajú jasne najavo, že sa nám tu mimoriadne páči.

Namíbia – pelikány na brehu Atlantiku pri meste Swakopmund. Je to najväčší sladkovodný vták.
Váži do 12 kg a na dĺžku dosahuje až 180 cm.

Namíbia – tento druh dopravného značenia by ste na Slovensku hľadali márne.

Namíbia – blízko cesty Namibia Road určite stretnete ženy predávajúce ručne šité bábiky. Za jednu pýtajú 10 USD.

Namíbia – skromné príbytky v dedine Damaraland.
Nachádza sa v Namíbijskej púšti a jej obyvatelia patria k najstarším etnikám v Afrike.

Namíbia – dedina Damaraland v namíbijskej púšti. Tanec na rozlúčku s našou výpravou. Pôvod týchto ľudí je pre etnológov veľkou záhadou, nepatria do skupiny namíbijčanov. Rozprávajú vlastným jazykom, ale ich životný štýl je výrazne odlišný. Živia sa výlučne poľnohospodárstvom a sprevádzaním turistov.

Namíbia – žena z kmeňa Himbo. Ženy majú na starosti chov dobytka, dojenie, nosenie vody, stavanie domov a výchovu detí.
Muži nerobia nič.

Namíbia – mladá dievčina kmeňa Himbo.

Namíbia – ženy sa natierajú zmesou masla, okru a rastlín, aby sa chránili pred silnými slnečnými lúčmi, preto je ich pokožka červená. Červená farba navyše pre Himbov symbolizuje bohatstvo Zeme a krv, ako symbol života. Ženy si zapletajú vlasy a natierajú ich zmesou okru.

Namíbia – jedna z mnohých žien v osade nás takto privítala.

Namíbia – táto ma upútala najviac, svojou grációznosťou a chôdzou. História kmeňa

Himbo je poznačená mnohými katastrofami, vrátane niekoľkých období sucha, vojny za nezávislosť a občianskej vojny v susednej Angole. V roku 1904 čelili nemeckej genocíde organizovanej Lotharom von Trothom, ktorý nechal vyvraždiť väčšinu príslušníkov kmeňa Himbo a Nama. Z pôvodnej populácie 600 000 príslušníkov kmeňa ich ostalo k dnešnému dňu necelých 50 000.

Namíbia – okrem toho, že sa starajú o všetky životné potreby svojej rodiny, ručne vyrábajú krásne náramky, náhrdelníky, čelenky...

Namíbia – moja favoritka. Skromne sedela neďaleko príbytku a ponúkala svoje výrobky.

Namíbia – aby sa ženám kmeňa Himbo účes počas noci nepoškodil, spia ženy s hlavou opretou o kus dreva, ktoré podopiera krk. Nepoznajú mydlo a hygienu tak, ako si ju predstavujeme my. Nepotrené časti tela (aj intímne partie) si nechávajú prečisťovať dymom, ktorý stúpa z nádoby s malým ohniskom. Nejde však o hocaký dym. Pochádza z horiaceho mixu tajomných voňavých bylín, ktorého zloženie poznajú len v kmeni Himbo.

Namíbia – žirafa v parku Etosha. Žirafa je vysoká 6 metrov, dlhá 3 metre a váži okolo 1 500 kg. Má veľmi dlhý (45 – 50 cm) a silný jazyk sfarbený do fialova. Na hlave má malé rožky, ktoré majú 15 cm. Živí sa lúčom a trávou. Vie bežať rýchlosťou až 50 km/h.

Namíbia – žirafia rodinka v parku Etosha. Ich jediným nepriateľom je lev.

Botswana – Národný park Chobe – Byvol africký, člen „Big Five“, Veľkej päťky. Patrí tu lev, leopard, byvol, nosorožec a slon. V dospelosti váži 600 kg a na dĺžku meria 2,5 metrov, pôsobia teda veľkolepým dojmom. Veľké stáda týchto zvierat s počtom až niekoľko sto kusov majú pevnú vnútornú organizáciu. My vidíme, ako sa dva samce zúrive bijú o samicu. Je to neľútostný súboj bez víťaza. Zrejme si uvedomili, že ťažké úrazy z takýchto súbojov nemusia vždy obaja protivníci prežiť.

Namíbia – neviem, o akú členku kmeňa Himbo sa jednalo, no ostatné ženy jej prejavovali nevídanú úctu a pokoru.

Botswana – Národný park Chobe. Plavíme sa už asi hodinu, keď na neďalekom brehu zbadáme niečo dlhé. Je to krokodíl a ako o malú chvíľku zistíme, nachádzajú sa tam rovno dva. Člnom sa priblížime doslova na dosah k jednému z nich. Nájdem odvahu a toto majestátne zviera pohladkám. Ani sa nehne, má otvorenú papuľu a možno trávi. Beriem fotoaparát a fotím unikátne zábery z metrovej vzdialenosti od jeho papule. Zrazu namrzene pohne chvostom a zlezie do vody. Podobne aj druhý krokodíl, nečakal a odplával za kamarátom. Krokodíl vám na suchu smrteľne neublíži, do svojej koristi zahryzne, vo vode ju utopí a až potom začne konzumovať.

Botswana – Národný park Chobe. Nevieť ako a kedy som z ruksaku vytiahol fotoaparát a cvakám ako zmyslov zbavený. Tri metre od živého kráľa džungle. Jeho pohľad ma ostražito celý čas sleduje. Po pár záberoch si začínam uvedomovať vážne nebezpečenstvo, pomaly si sadám a snažím sa nepozerať do jeho očí. Náš vodič s bohorovným kludom zarádī spiatocku a dôstojne vycúva. Až vtedy som sa odvážil voľnejšie dýchať.

Botswana – osamotené mláďa šimpanza.

Zimbabwe – Victoria Falls (Viktóriine vodopády) alebo Mosi Oa Tunya (Dym, ktorý hrmí) v domorodom jazyku. Neuveriteľné dielo prírody nachádzajúce sa na rieke Zambezi. Vodopády objavil, svetu predstavil a spopularizoval David Livingstone v roku 1855. Ako správny patriot pomenoval vodopády podľa kráľovnej Viktórie, začo sa mu od kráľovnej Viktórie dostalo odmeny v podobe jedného kabáta. Darovaný kabát a jeho srdce sú dodnes v múzeu na druhej strane vodopádov, v mestečku Livingstone.

Botswana – mladá levica v parku Chobe. Po tigrovi je to druhá najväčšia mačkovitá šelma. Pôvodne sa lev vyskytoval v Afrike, Ázii a kedysi dávno dokonca aj v Európe. Dnes ich je na svete menej ako 20 tisíc.

Botswana – veľké skupiny levov môžu mať až 30 jedincov. Svorku vedie dominantný samec, ktorý pri sebe neznesie akýchkoľvek konkurentov, ktorí by mohli byť hrozbou jeho výsadného postavenia. Po úspešnom love k potrave ide najskôr samec, potom samice a nakoniec mláďatá. Nový samec, ktorý ovládne svorku, sa snaží pozabíjať mláďatá, ktoré sú ešte malé, aby sa samica dostala opäť do ruje a splodil vlastné potomstvo čo najskôr. Počas lovu komunikujú špičkami chvosta a uší. Dávajú si navzájom signály na koordinovaný lov. Ich najobľúbenejšou korisťou sú byvoly, zebry a veľké antilopy. Výnimočne si trúfnu na žirafu alebo menšieho slona.

Botswana – matka šimpanza s mláďaťom v parku Chobe. Šimpanz je posledný spoločný predok s človekom. Jeho DNA sa na 98 % zhoduje s DNA človeka. Je to veľmi učenlivé zviera, najpodobnejšie ľuďom.

Botswana – mám šťastie a v mŕtvom ramene rieky Chobe teleobjektívom zachytím hrocha. Lenivo stojí vo vode a ani náš čln ho neprebudí k činnosti. Z vody mu trčia len malé ušká a veľikánske oči. Sedíme ticho v člne, keď zbadáme, ako otvára obrovitánsku tlamu a mne to pripadá ako gýč, ktorý dokáže vymyslieť len Afrika. Ale pozor, vedeli ste, že hroch patrí medzi najnebezpečnejšie zvieratá v Afrike?

Juhoafrická republika – neďaleko mesta Simon's Town sa nachádza známa Boulders Beach. V roku 1985 sa sem nasťahovalo niekoľko párov tučniakov a keďže sa o nich ľudia začali zaujímať a chrániť ich, za pár desaťročí tu vznikla veľká kolónia týchto krásnych tvorov. Samčeka vážia približne 3 kilá a dosahujú výšku 60 až 70 centimetrov. Nad očami majú typické ružové škvrny, tvár a chrbát majú čierne, bruško biele. Vydávajú typické zvuky, podobné híkaniu somára. Sú výborní plavci a živia sa prevažne rybami. Ich najväčším nepriateľom vo vode je žralok, na súši sú to psy a mačky

Botswana – Národný park Chobe – krokodíl vidí vo vode jasne, čo mu umožňujú jeho výrazné očné zreničky. Jediným pohybom chvosta sa dokáže vo vode vzdialiť 30 metrov. Nevie cívať. Sú to studenokrvné zvieratá a nedokážu regulovať svoju teplotu tela, otvárajú papuľu, a tak sa ochladzujú. V spoločenstve týchto plazov platia zákony džungle – väčší a silnejší vyhráva. V symbióze s krokodíлом dokáže žiť len vták *Trochylus*, ten mu slúži ako čistič chrupu tak, že mu vyberá spomedzi zubov zvyšky mäsa. Krokodíly majú štvorkomorové srdce ako vtáky a cicavce, majú kanál na privod vzduchu do nozdier oddelený od úst, čo im umožňuje chytať a žuť potravu pod vodou.

Botswana – Water Lilly (Vodná ľalia) v mŕtvom ramene Chobe River. Vodná rastlina s okrúhlymi lekňami o priemere až 1 meter. Tieto rastliny majú podzemné stonky, ktoré sú pevne zakotvené v bahne pod vodou. Zo stoniek rastliny sa robí veľmi chutná polievka.

Namíbia – natreté ženy kmeňa Himbo. Potierať sa ňou začínajú vo veku, kedy sú už schopné starať sa o svoju vlastnú hygienu. Červená pre nich predstavuje symbol krásy. Namíbia je povestná spaľujúcim slnkom, ktoré nešetří nikoho a nič, no práve táto zmes rozotrená po tele jeho účinok výrazne znižuje. Hmyz cez červenú vrstvu tiež neprenikne. V neposlednom rade ich to udržiava čistými a do istej miery aj spomaľuje rast ochlpenia na tele. Ženy a dievčatá, ktoré už dosiahli pubertu, nosia na hlavách korunku, tzv. erembe, ktorá je vytvorená z kravskej alebo kože, a dodáva im majestátny vzhľad.

Namíbia – keď som v zastrčenom kúte osady
zbadal túto ženu, okamžite sa mi v hlave vynorilo
prirovnanie s vatikánskou sochou
od Michelangela Madona s dieťaťom.

Namíbia – ešte raz kaňon Fish River a jeho najznámejšia vyhládka.

Namíbia – chlapček kmeňa Himbo. Bol jeden z najsmelších, kým som mu nedal celú zásobu cukríkov, ani sa odo mňa nepohol. Mladí chlapci pred pubertou podstupujú obriezku. Muži majú zvyčajne dve ženy, bohatší muži až štyri. Žena má vždy len jedného muža.

Namíbia – Namibia Road, na tejto ceste stretneme veľké množstvo predávajúcich žien. Táto predáva vysušené chrobáky, majú neuveriteľné množstvo proteínov, no sú bez chuti a vône.

Namíbia – napájadlo v Národnom parku Etosha. Som svedkom neuveriteľne fungujúcej hierarchie prístupu k vode. Najprv graciózne žirafy, po nich pakone, na rad prídu do vojenských šíkov zoradené zebry, po nich ladné antilopy... ale keď k vode kráča lev, všetko sa v panike rozuteká. Prichádza kráľ, jemu patrí všetko.

Namíbia – člen Big Five, slon africký v parku Etosha. Najväčší suchozemský tvor dnešných čias. Najtypickejším znakom slona je jeho chobot skladajúci sa až zo 60 000 svalov. Je to orgán tvorený nosom a horným pyskom, do ktorého dokáže slon nasať až 15 litrov vody. Cez nos sa však nedokáže napiť, vodu si vstrekuje do úst. Veľké uši slúžia ako klimatizácia vďaka silnému prekrveniu hustou sieťou cievok. Slony žijú v rodinných skupinách tvorených samicami s mláďatami. Samce sa ku skupine pridávajú na krátku dobu počas ruje. Samica je gravidná 22 mesiacov, čo je najviac z dnešných zvierat. Pri narodení váži mláďa približne 100 kg. Mladé samce opúšťajú svoju rodinu okolo 12 roku života a pridávajú sa k iným samcom, od ktorých sa učia. Samice majú v rámci stáda prísnu hierarchiu. Dokážu komunikovať na veľkú vzdialenosť vďaka ultrazvuku. Dominantná samica vedie stádo a musí dokonale poznať prostredie, aby svoju rodinu priviedla do oblasti s dobrou pastvou a vodou aj v období sucha. Dospelý samec má priemernú výšku 3,5 metra a samice 2,5 metra. Váha kolíše u samíc od 2 – 3 tony a u samcov 4 – 6 tony. Najväčší samec bol zastrelený v Angole v roku 1954, meral 4 metre a vážil približne 11 ton. Je vypreparovaný a vystavený v Prírodovednom múzeu vo Washingtone.

Fotografie: Ing. Milan Kuruc
Texty: Ing. Milan Kuruc
Grafické spracovanie: Mgr. Dana Kataniková

Vihorlatské múzeum v Humennom
www.muzeumhumenne.sk

